

KLÍMA HÍRLEVÉL

A BÁCS-KISKUN MEGYEI KLÍMAPROGRAM HÍRLEVELE • I. ÉVFOLYAM 3. SZÁM 2017. JÚLIUS 12.

Elkészült Bács-Kiskun megye ÜHG leltára

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat a Széchenyi 2020 keretében támogatott pályázat részeként klímastratégiát készít. A dokumentum alapját egy átfogó helyzetelemzés adja, mely a Klímabarát Települések Szövetsége által közreadott módszertani útmutató szerint készült el. Az elemzés rámutat, hogy a megye üvegházhatású gázkibocsátása az országos átlag alatti, a teendő ennek ellenére mégis sok.

Bács-Kiskun megye üvegházhatású gáz kibocsátása 2015-ben valamivel több, mint 2 millió tonna CO² egyenérték körül alakult. Tekintettel azonban arra, hogy az itt elterülő erdők közel 280 ezer tonnányi széndioxid megkötésére képesek évente, a megye nettó üvegházhatású gáz kibocsátása ezzel az összeggel alacsonyabbnak tekinthető, amely így 2015-ben 1,8 millió tonna CO² egyenértéket tett

ki. Ez az érték az országos – nem földgáz, illetve villamosenergia-felhasználásból származó nagyipari kibocsátást figyelmen kívül hagyó – kibocsátás 4,6 %-ának felel meg. Mivel Bács-Kiskun megyében aránylag kevés nagyipari létesítmény található, és ezek üvegházhatású kibocsátása is szinte kizárólag energiaelőállítási célú fosszilis energiafelhasználásra vezethető vissza. A közvetlenül gyártási technológiához kapcsolódó üvegházhatású gáz kibocsátás a megye nagyipari létesítményeiben – a Mercedes-Benz gyárat leszámítva – nem fordul elő.

Ezért bizonyosnak tekinthető, hogy Bács-Kiskun megye az ország üvegházhatású gáz kibocsátásából mind lakosságárányánál (5,24 %), mind a GDP termelésben betöltött részesedésénél (3,95 %) alacsonyabb súllyal részesedik. Összességében tehát Bács-Kiskun megye az ország többi megyéjéhez viszonyítva, az üvegházhatású gázok kibocsátása szempontjából már jelenleg is „klímabarátnak” tekinthető.

(Folytatás a következő oldalon)

		SZÉN-DIOXID CO ₂	METÁN CH ₄	DINITROGÉN-OXID N ₂ O	ÖSSZESEN
		t CO ₂ egyenérték			
KIBOCSÁTÁS	1. ENERGIAFOGYASZTÁS	1 219 240,36			1 219 240,36
	1.1. Áram	622 362,60			622 362,60
	1.2. Földgáz	553 156,73			553 156,73
	1.3. Lakossági szén és tűzifa	43 721,03			43 721,03
	2. NAGYIPARI KIBOCSÁTÁS	5 543,00	0,00	6 432,50	11 975,50
	2.1. Egyéb ipari energiafogyasztás	0,00	0,00	0,00	0,00
	2.2. Ipari folyamatok	5 543,00	0,00	6 432,50	11 975,50
	3. KÖZLEKEDÉS	611 237,69			611 237,69
	3.1. Közúti közlekedés	605 970,24			605 970,24
	3.2. Vasúti közlekedés	5 267,44			5 267,44
	4. MEZŐGAZDASÁG		138 734,60	22 454,61	161 189,22
	4.1. Állatállomány		112 685,16		112 685,16
	4.2. Hígrágya		26 049,44	20 460,98	46 510,41
	4.3. Szántóföldek			1 993,64	1 993,64
	5. HULLADÉK		116,86	31 248,02	31 364,88
5.1. Hulladéklerakás		116,86	19 577,93	116,86	
5.2. Szennyvízkezelés			11 670,09	11 670,09	
ÖSSZES KIBOCSÁTÁS NAGYIPAR NÉLKÜL		1 836 021,05	138 851,46	60 135,14	2 035 007,64
NAGYIPAR NÉLKÜL		1 830 478,05	138 851,46	53 702,64	2 023 032,14
NYELÉS	6. ERDŐK	-279 186,00			-279 186,00
VÉGŐ KIBOCSÁTÁS NAGYIPAR NÉLKÜL		2 115 207,05	138 851,46	60 135,14	1 755 821,64
NAGYIPAR NÉLKÜL		2 109 664,05	138 851,46	53 702,64	1 743 846,14

Elkészült Bács-Kiskun megye ÜHG leltára

(Folytatás az előző oldalról)

Az üvegházhatású gázok kibocsátásának ágazatok szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy annak messze legnagyobb hányada, 60%-a az energiafelhasználásból származik, részese pedig az azt követi a közlekedési ágazat kibocsátása, 30%-os aránnyal, majd messze leszakadva következik a mezőgazdaság a megye üvegházhatású gáz kibocsátásának 8%-ával. A szennyvízkezelést is magában foglaló hulladéksektor számlájára írható a legalacsonyabb kibocsátás megyében. A kibocsátások mellett az üvegházhatású gáz leltár szempontjából kulcsfontosságú, hogy a megyei kibocsátások közel 14 %-ának megfelelő széndioxid mennyiséget ugyanakkor elnyelnek az itt elterülő erdők.

Az alábbi ábra alapján is szembevetendő ugyanakkor, hogy a megye üvegházhatású gáz kibocsátásainak belső szerkezete kismértékben eltér az országos jellemzőktől. Elsőként ismételt hangsúlyozni kell, hogy Bács-Kiskun megyében a Mercedes-Benzet leszámítva nem található olyan ipari nagylétesítmények, amelyek technológiai

eredetű üvegházhatású gáz kibocsátást eredményeznének, az ország egyéb területein ugyanakkor természetesen számos ilyen üzem létezik. Amennyiben ezek kibocsátásait is mutatná az alábbi diagram, úgy még egyértelműbben kirajzolódna Bács-Kiskun megye országos mintától eltérő üvegházhatású gáz kibocsátási összetétele. A diag-

ram egyértelműen mutatja ugyanakkor, hogy a megye üvegházhatású gáz kibocsátásából az országos értéket meghaladó mértékben részesedik a mezőgazdaság, mégpedig az energiafelhasználás rovására. Ennek hátterében nyilvánvalóan a megye agrárjellege, az itt fekvő mezőgazdasági művelés alatt álló területek, mindenekelőtt szántók nagy kiterjedése áll. Szintén figyelemreméltó, hogy míg országosan csak az összes kibocsátás 7,4 %-át képesek elnyelni az erdők, addig Bács-Kiskun megye nyelőkapacitása azt közel kétszeresen meghaladja.

A Bács-Kiskun megyei klímastratégia teljes egyeztetési változata idén szeptemberben várható, mely konkrét intézkedésekre és a megvalósítás intézményi feltételeire is javaslatot fogalmaz meg.

Alkotásra, fotózásra fel!

Használja ki a ma gyakran előforduló, extrém időjárási viszonyokat, a tomboló vihart, jégesőt, orkán erejű szelet, vegye elő fényképezőgépét vagy telefonját és készítsen különleges fotókat vagy jelenítse meg azokat egy képzőművészeti alkotásban.

Meghosszabbított határideig, szeptember 30-ig

várjuk a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat által meghirdetett, „Fókuszban a klímaváltozás” című fotópályázatára és képzőművészeti versenyére a pályamunkákat. Igazán megéri pályázni, hiszen kiírásonként 1-1 értékes kerékpárt sorsolunk ki az alkotások beküldői között.

A pályaműveket a kli-ma@bacskiskun.hu e-mail címre várjuk szeptember 30-ig!

További információ:

www.bacskiskun.hu

Tanya Java a Megyeházán

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat együttműködésben a Kamra-túra Homokháti Gazdák Egyesületével célul tűzte ki a Homokhátság tanyai gazdaságainak megőrzését, az itt élők megélhetési lehetőségeinek javítását, és a tájegység környezeti, természeti értékeinek megóvását. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat a

„Zöld Megyeháza” programja keretében számos akciót indít többek között a környezettudatos munkahely kialakítása területén, amely az AMAP rendszerhez hasonlóan már el tudott indulni megyénkben is. Az együttműködés eredményeként a Tanya Java REL csoport kínálata elérhetővé válik a megyeháza dolgozói számára.

PM-mentes partnerség

A légköri részecskék belélegezhető szennyező anyagokból (PM10) és finom, belélegezhető anyagokból (PM 2,5) állnak. Légköri koncentrációjuk Európa számos területén folyamatosan meghaladja az EU által meghatározott határértékeket. Jelenleg a legnagyobb környezetegészségügyi kockázatot jelentik Európában további nyilvánvaló társadalmi, gazdasági és környezeti hatásokkal.

A szálló por szennyezéssel szembeni hatékonyabb politikai irányelveket követő fellépéssel jelentős egészségügyi költségeket lehetne megtakarítani, emellett ezen intézkedések technológiai fejlődésre és gazdasági növekedésre gyakorolt hatása is számottevőnek bizonyulhat.

A Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Non-profit Kft. is részt vesz abban a kezdeményezésben, amely „PM Free” partnerség néven alakult és készített elő pályázatot az

Interreg Europe felhívásra. A partnerek 5 éves munkafolyamatban vesznek részt a szálló por szennyezés visszaszorítása érdekében.

Az átfogó cél egy interregionális tanulási és tapasztalatcsere folyamat kialakítása integrált, regionális irányelvek meghatározásához, melyekkel helyi szinten lehet eredményesen fellépni a szálló por koncentráció csökkentése érdekében.

A partnerek nagy népsűrűségű városi, kis népsűrűségű vidéki, illetve ipari területek vizsgálatának eredményeivel járulnak hozzá az interregionális tapasztalatcserehez. Ezen kutatások eredményeire támaszkodva kidolgozásra kerülnek akciótervek is.

Az integrált, regionális megközelítés révén a PM Free hozzájárul a fenntartható, hatékony és egészséges életteret és munkakörnyezetet biztosító helyi közösségek felé történő elmozduláshoz.

Agrár innovációs csoport Bács-Kiskun megyében

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat konzorciumban gazdálkodókkal és kutató helyekkel pályázatot nyújtott be az „Innovációs operatív csoportok létrehozása és az innovatív projekt megvalósításához szükséges beruházás támogatása” elnevezésű pályázati felhívásra.

A Felhívás alapvető célja az agrárgazdaság termelékenységének és környezeti hatékonyságának javítása innovatív projektek megvalósításán keresztül, különös tekintettel az erőforrás hatékonyságra és a klímaváltozáshoz való adaptációra.

A konstrukció célcsoportját mezőgazdasági termelők, élelmiszer-feldolgozók, erdőgazdálkodók, valamint kutatóhelyek, tanácsadók, szaktanácsadók alkotják, az Agrár-Innovációs Operatív Csoport tagjai ők lehetnek.

Támogatás esetén a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos operatív csoportok közös innovációs tevékenysége egy meghatározott, együttműködésen alapuló innovatív projekt kialakításával,

megvalósításával és eredményeinek megosztásával válik lehetővé.

Az innovációs csoport által megvalósítani kívánt projekt a körforgásos biomassza alapú innovatív terméstechnológia kifejlesztését tűzi ki célul. A projekt nem csak a globális klímaváltozás okozta hatások ellensúlyozására törekszik, hanem a kedvezőtlen adottságú termőhelyeken a konveccionális gazdálkodás eredményeként csökkenő jövedelemtermelő képesség javításához, a talajtermékenység fenntartásához, a talaj humuszkészletének gyarapításához, a nem elegendő mennyiségben és minőségben hasznosított mezőgazdasági biomassza hatékonyabb felhasználásához járul hozzá.

Az Önkormányzat az Agrár-Innovációs Operatív Csoportban tanácsadó konzorciumi partnerként vesz részt a projekt előrehaladásának nyilvános megosztásában, az eredmények hozzáférhetővé tételében és a „tudás-megosztás” feladatainak ellátásával.

Klímasátor Szankon

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat interaktív klímasátrával ezúttal 2017. június 24-én Szankon, a Méz- és Meggyfeszti-válon találkozhattak az érdeklődők.

A homokhátsági éghajlatváltozásnak talán leginkább kitett, a talajadottságok nehézségeivel, illetve a szárazsággal már régóta

eszközök segítségével szárazságtűrő gyógynövényeket ültethettek.

A felnöttek az éghajlatváltozáshoz való al-

küzdő vidéken számos érdeklődőt vonzott a kiállítás. A rendezvény családbarát jellegéből adódóan leginkább gyermekek és szülők látogattak el sátrunkba.

A kisebbek játékos foglalkozáson vehettek részt, valamint újrahasznosított

kalkulációk helyszínen bemutatott eszközeivel ismerkedhettek. Rövid átfogó tájékoztató után részleteiben is szó esett a napenergia passzív, valamint aktív alkalmazási területeiről, a talajmegtartó mezőgazdaság homoktalajon is sikeresen alkalmazható módszereiről és a térségi viszonyoknak megfelelő tájgazdálkodás jelentőségéről. Szankon is sokan tették próbára tudásukat a klíma totó segítségével, majd a helyes válaszok között napelemes eszközöket, szemléletformáló ajándékokat sorsoltunk ki.

KLÍMASÁTOR

Legközelebb **augusztus 19-én a Balotaszállási, augusztus 20-án pedig a 18. Zsanai Falunap** keretein belül várunk minden kedves érdeklődőt, látogatót sok szeretettel!

Élj kisebb vízlábnyomon!

Földünk édesvíz készlete drága kincs, melyet az éghajlatváltozás is fenyeget. Egyre többet használunk és szennyezzük. A víz szűkössége már nálunk sem ismeretlen, a világ sivatagos tájain azonban kegyetlen valóság. Mindennapi ételünk, tárgyaink előállításához rengeteg vizet használnak fel - ez a vízlábnyom. Tudatos döntésekkel azonban csökkenthetjük vízfogyasztásunkat, ésszerűbbé és környezet tudatosabbá tehetjük életünket.

A Te életed is átalakítja / Tehetsz ellene!

A globális klímaváltozás nem sci-fi - már a mi életünket is átalakítja, nem csak unokáinkét. Magyarországon az átlaghőmérséklet a 20. század eleje óta több mint 1 fokkal emelkedett, kevesebb lett a csapadék. Vannak eszközeink arra, hogy a változásokat lassítsuk - az energia- és anyagtakarékosság például nem csak a katasztrófális következmények elkerülésében segíthetnek, de napi életünket is ésszerűbbé, olcsóbbá teszik.

A BIOGAZDÁLKODÁSTÓL A VÁLYOGTÉGLÁIG

Klímatudatos nyári tábor Kiskunmajsán

A nyár beköszöntével nem csak a forróságot, de a sok szabadidőt is megkapták a gyerekek. Bőrükön érezhetik a forró napot és a szoba hűsét, a frissítő víz szükségét. Nap, mint nap megtapasztalhatják törekeny ökoszisztémánk csodáját, melyet óvni kell.

A klímánk védelme, környezetünk megóvása, a gyerekek tudásbázisának bővítése, érzékenyítése a célja a nyári táborok sorát színesítő programnak, melyet a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat minden járásában megszervez.

A megyében járásonként 20-20 diák vehet részt az öt napos táborokon, ahol megismerkednek a klímaváltozás hatásaival, az alternatív energiaforrások felhasználásával, környezetünk változásával, a vízkészleteinket veszélyeztető hatásokkal, illetve ezek megelőzésével, fenn tartható mindennapok alternatívájával, ezáltal jövőjük zálogával.

Kiskunmajsán a tábor keretében a kézműves foglalkozások alkalmával felhasználtak különböző újrahasznosított anyagokat, melyekből használati tárgyakat, ékszereket készítettek. Sok fontos ismeretet vetettek papírra, és különböző kézműves, valamint rajz technikákkal kísérleteztek a klímavédelem témakörében. Megismerkedtek az ősi építőanyaggal, a vályogtéglával, melyet saját maguknak is sikerült előállítani. Felfedezték ennek az építőanyagnak a maig

fontos hőszigetelő tulajdonságát, és megélhették előnyeit a 35 °C-os melegben. Megtudták azt is, hogy az ősi építőanyagok a természetben fellelhetőek voltak, és nem maradt utánuk a környezetet károsító építési hulladék. Ezek továbbra is környezetünk részét képezik, újrahasznosulnak szemben a mai építőanyagok egy jelentős részével.

Ismereteket szereztek a biogazdálkodásról, melyet településükön is már többen folytatnak, megmérték az ökológiai lábnyomát a helyben termelt és a külföldről importált gyümölcsöknek.

Szembeállították egymással a városi ember szokásvilágát és életmódját a tanyai gazdálkodóval és életvitelével. Felismerték az őseik életét megalapozó önellátó tanyai gazdálkodás környezetre gyakorolt pozitív hatását és szembe-sültek vele, hogy milyen békében és egységben tudott régen az ember élni a környezetével, szemben a mai világra jellemző a természetet romboló, klímát átalakító életmóddal. A tábor zárásaként elkészítették a „lábnyom méretezőt”, mivel senki nem akart „nagyobb lábakat”, így a tábor területét körbejárva szemetet gyűjtöttek, majd mindenki kerékpárral ment haza.

A táborvezető Dózsáné Mihálka Betti így vélekedett a tartalmas öt napról: „Szeretnénk Kiskunmajsáról megköszönni a Bács-Kiskun Megyei

Klímaprogramnak, hogy lehetővé tették városunkban, hogy az itt élő gyerekek is részesülhettek és gazdagodhattak az egyre szükségsebb tudással. A szemléltető eszközök, kiadványok nagyban segítették a program sikerességét, hiszen ez idő alatt olyan információval gazdagodtak a gyermekek, amelyeket a mindennapokban remekül tudnak hasznosítani maguk és a Föld számára.”

A nyár végéig minden járásunkba eljut a tudás, amely napról-napra, járásról-járársra mind több gyermek és felnőtt gondolkodását alakítja át és formálja oly módon, hogy környezetében, lakóhelyén az őseinktől megörökölt kincset, a törekeny ökoszisztémát védelmezni fogja és tovább örökíti, átadja ennek igényét is.

Virágzik a tartós szegfű

A Bodoglári homokbuckákhoz szervezett szakvezetéses túrát a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága július 9-én. Itt él Európa egyik legritkább vadon élő virága, a fokozottan védett tartós szegfű.

Ez a szép, kecses növény kizárólag a Duna-Tisza köze homokvidékein fordul elő. Aki nem jutott el a helyi természetvédelmi őrkerület-vezető által vezetett túrára, annak egyénileg is érdemes felkeresni az egy kilométer hosszú Tartós Szegfű Tanösvényt. A tanösvény az uniós védeltségi szintet jelentő Natura 2000 területen ve-

zet keresztül, mely helyi jelentőségű védett természeti terület is egyben. A homokfelszín és a növényvilág védelme érdekében egy 500 méter hosszú pallóson juthatunk el a bukkatón lévő megfigyelő toronyig, ahonnan szemet gyönyörködtető látvány tárul eléink: borókás-nyaras ligetek, lankás homokbuckák és galagonyák

váltakoznak. Az ösvény innen egy telepített fenyő ültetvény sorai között vezet, mígnem eljutunk a hátsó pallóssorig, ahol egy tereplépcsőt megmászva juthatunk fel a hátsó kilátóhoz, melyet körös-körül tartós szegfű tövek öveznek.

A tanösvény végigjárása során a látogatók megismerkedhetnek a bennszü-
lött tartós szegfűvel, annak

élőhelyével és a védelme érdekében tett természetvédelmi erőfeszítésekkel.

Megközelítés

A tanösvény a Soltvadkert-Kiskunmajsa közötti közúton közelíthető meg. Tázlár és Bodoglár települések között, a 16,3 km szelvénynél, a táblával megjelölt földútnál kell befordulni a tanösvény kezdőpontjához. www.knp.hu

A FENNTARTHATÓ GAZDÁLKODÁS • AMAP ZÖLDSÉGDOBOZ RENDSZER

Megbecsülésben a gazdálkodó és a fogyasztó

A gazdaság termelői tevékenységének hosszú távú fennmaradásához, a megbízható, tervezhető gazdálkodáshoz a közösség nyújt támogatást, a gazdaság pedig elérhető áron biztosít helyben termelt minőségi biozöldséget, nagy íz, szín és fajtagazdagságban hétről hétre.

Az AMAP rendszert Franciaországnak köszönhetjük, de már Magyarországon is vannak ilyen gazdálkodások. A rendszer lényege, hogy őstermelőktől vásárolt, általában biozöldségeket vehetünk a piaci árnál 30-40%-kal olcsóbban. Ez úgy lehetséges, hogy a termelővel megállapodást kötünk, és ennek érvényesítésére tagsági díjat is fizetünk egy szezonra/évre/hónapra. Erre az időszakra a tagsági díj befizetésével igazoljuk, hogy megvesszük az ő terményeit. A gazda pedig ezért cserébe heti rendszerességgel átvevőpontokra hozza az egyformán porciózott terményeit, amelyeket mindenki ún. zöldségdobozokban (10-es rekeszekben, nagyobb bevásárlótáskákban) kap meg. Így a termelő nincs rákényszerítve a piacozásra, az ottani árversenyre, mégis biztos vevőközönsséggel rendelkezik, ezért árait a piacihoz képest mérsékelten tudja tartani. Egy már egyensúlyba beállt, független és stabil AMAP rendszerben (mely min. 40 családot ellát), már nem kényszerül a gazdálkodó egyéb értékesítési módokra (piac, nagyfeldolgozók stb.) így

a gazdaságban megtermelt zöldségek egészét szétosztják a dobozrendszer vásárlói közt. Ez biztosítja, hogy csúc szezonban nem marad semmi a gazda nyakán, nem termel felesleget, nem vész kárba a zöldség, amit egyébként esetleg nem tudna eladni, a vásárlók pedig több zöldséget láthatnak nyári dobozaikban.

Mitől Közösség?

A tagok hetente találkoznak az átvételeken, ahol az évek során ismeretségek, barátságok kötődtek. Itt eszmét, zöldséget, receptet cserélnek egymással az

emberek. Szezonális receptblogot írnak a zöldségdobozt követve, évszak ünnepeket, betakarítási ünnepet szerveznek és el látogatnak a gazdaságba, hogy megnézzék hogyan és kik termelik egész éven át a zöldségeiket. Összességében ezek a termények garantáltan egészségesek, általában újra megbecsülésben részesülhet az ember (aki termeszti és aki fogyasztja egyaránt). Újra életünk/ételünk részévé válhat az évszakok ritmusa és a természet változatossága.

Miért fontos?

Mihez juthatunk hozzá a boltban és mit tesz a megszokás a konyhánkkal? A családok átlagban csak 5-10 féle zöldséget fogyasztanak, azokból is a boltokban kapható nagyüzemi termesztésre uniformizált, de ízben és beltartalomban

silányabb egy-két fajtát. Ezeket évszaktól függetlenül vásárolják (paradicsomot decemberben, uborkát februárban) ehhez azonban óriási fűtött üvegházak (rengeteg fosszilis energia), üzemi technológia, intenzív növényvédőszer használat, műtrágyázás és „megerősített” növényfajták szükségesek. Ezek mind-mind klímánkat veszélyeztető, környezetünket, jövőnket károsan befolyásoló tényező.

Mitől függ a „doboz ára”?

Az egyes dobozoknak nincsen ára, ahogyan a zöldségeknek sem. Ehelyett részes tagdíj fizetés van a megállapodás tíz hónapjára, ugyanis itt a termelés összköltsége oszlik meg a közösségi tagok közt és a megtermelt összes termény, ezért is hívják részes közösségi gazdálkodásnak.

„Zöld” pályázati lehetőségek

A pályázható hazai és nemzetközi források sok esetben fókuszált módon klíma- és éghajlatvédelemre, energiahatékonyság javítására kerülnek kiírásra, azonban nem csak az ilyen felhívások adnak teret a fenntartható fejlesztési elképzeléseknek.

Jelen cikk célja, hogy felhívjuk a figyelmet mind a direkt mind az indirekt, mind a nemzetközi, mind a hazai pályázati felhívások „zöldítési” lehetőségeire, ezzel is elősegítve, hogy minél több alkalommal és témában valósulhasson meg szemléletformáló hatású, eredményes projekt nálunk, Bács-Kiskun megyében.

Alább, felsorolás jellegű módon ismertetjük a teljesség igénye nélkül az általunk fontosnak gondolt programokat és felhívásokat, reméljük ezzel is hozzá tudunk járulni a potenciális pályázók szemléletformálásához és segíteni tudjuk munkájukat.

VP - VIDÉK FEJLESZTÉSI PROGRAM

A Vidékfejlesztési Program elnevezés hallatán elsősorban mezőgazdasági fejlesztésekre gondolunk, azonban a program felhívásai számos egyéb esetben is lehetőséget adnak klíma-vezérelt fejlesztések megvalósítására. A felhívások támogatható tevékenységei között szerepel szemléletformálás, élőhelyfejlesztés, vízvédelmi és vizes élőhely létrehozás, környezetvédelem, tájgazdálkodás, erdőszet és agrárerdészet is. Bővebb információt a www.palyazat.gov.hu alatt talál.

GINOP - GAZDASÁG- FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS OPERATÍV PROGRAM

A gazdaság és az innováció fejlesztését célzó operatív program jellemzően indirekt lehetőségeket rejt, azonban nem szabad elfelejteni, hogy a gyártási folyamatok módja és maga a legyártott termék is lehet környezetbarát. Minde mellett az innováció különösen könnyen társítható a környezettudatos fejlesztésekkel. Bővebb információt a www.palyazat.gov.hu alatt talál.

KEHOP - KÖRNYEZETI ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI OPERATÍV PROGRAM

Ez az operatív program az, mely talán a legdirektebb módon szolgálja a környezet és az energiahatékonyság megvalósulását. Támogatható tevékeny-

ségei között szerepelnek vízgazdálkodással, hulladékgazdálkodással, energiahatékonysággal, szennyvíz kezeléssel, természetvédelemmel, megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos lehetőségek. Bővebb információt a www.palyazat.gov.hu alatt talál.

TOP - TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM

Ez a program mely nevében a terület- és településfejlesztést tűzte ki céljául, lehetőséget rejt, hogy a fejlesztési projekteket összehangolt módon, egy élhető, zöld, fenntartható, klíma és energiatudatos település víziója irányába kormányozzuk. A szükséges technológiák már ismertek, már csak az alkalmazásuk várat magára.

Bővebb információt a www.palyazat.gov.hu alatt talál.

„Zöld” pályázati lehetőségek

RELEVÁNS FELHÍVÁSOK:

GINOP-4.1.1-8.4.4-16 Megújuló energia használatával megvalósuló épületenergetikai fejlesztések támogatása kombinált hiteltermékekkel

GINOP-8.4.1/A-17 Lakóépületek energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználásának növelését célzó hitel

KEHOP-1.1.0 - Vízgazdálkodással és az éghajlatváltozás hatásaival kapcsolatos tervezés, informatikai és monitoring fejlesztés

KEHOP-1.3.0/2015 - Fenntartható vízgazdálkodás infrastrukturális feltételeinek javítása

KEHOP-1.3.1 - Fenntartható vízgazdálkodás infrastrukturális feltételeinek javítása – szakaszolt projektek

KEHOP-1.4.0/2015 - Árvízvédelmi fejlesztések

KEHOP-1.4.1 - Árvízvédelmi fejlesztések - szakaszolt projektek

KEHOP-1.5.0/2015 - Dombvidéki vízgazdálkodás fejlesztése

KEHOP-1.6.0 - Katasztrófavédelmi rendszerek fejlesztése

KEHOP-2.1.3 - Felhívás az ammónium-ionnal érintett ivóvízminőség-javító projektek megvalósítására

KEHOP-2.1.4 - Az egyedi, illetve térségi ivóvízminőség-javító rendszerek kiépítésével és a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátásához kapcsolódó projektek megvalósítása - szakaszolt projektek

KEHOP-2.1.5 Felhívás ivóvízellátó hálózatok átalakítására, fejlesztésére

KEHOP-2.2.1 - Szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvízkezelés megvalósítása

KEHOP-2.2.2 - A fejlesztési kötelezettséggel rendelkező települések számára szennyvízelvezetéssel és -kezeléssel kapcsolatos fejlesztések megvalósítása

KEHOP-2.2.4 - Szennyvíz-elvezetés és -tisztítás, szennyvízkezelés megvalósítása – szakaszolt projektek

KEHOP-3.2.1 - Az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszerének fejlesztése a települési hulladék vonatkozásában

KEHOP-3.2.2 - Települési hulladékkezelő létesítmények hálózatának rendszerszerű fejlesztése – szakaszolt projektek

KEHOP 3.3.0 - Szennyezett területek kármentesítése

KEHOP-2.3.0 - Felhívás a szennyvíziszap optimális hasznosítása érdekében szükséges beruházások, fejlesztések megvalósítására, energiahatékonysági elemekkel

KEHOP-3.1.1 A települési hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerek fejlesztése

KEHOP-3.1.2 A biológiailag lebomló hulladék eltérítése a hulladéklerakóktól

KEHOP-3.1.3 Szemléletformálás a hulladékképződés megelőzésére

KEHOP-5.1.1-17 Megújuló alapú zöldáram-termelés elősegítése 4 MW beépített teljesítményt meghaladó villamosenergia termelő rendszerek telepítésével

KEHOP-5.1.2-17 Megújuló alapú zöldáram-termelés elősegítése 0,5 MW beépített teljesítményt nem meghaladó villamosenergia termelő rendszerek telepítésével

KEHOP-5.1.3-17 Megújuló alapú zöldáram-termelés elősegítése a KEOP-7.9.0 konstrukcióban előkészített villamosenergia termelő rendszerek telepítésével

KEHOP-5.2.12 Állami tulajdonú sportlétesítmények energetikai fejlesztése

KEHOP-5.2.8 Állami támogatási szabályok szerint megvalósuló

épületenergetikai fejlesztések

KEHOP-5.3.1-17 Táv hő-szektor energetikai korszerűsítése

KEHOP-5.3.2-17 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal

KEHOP 3.3.1 Szennyezett területek kármentesítése-szakaszolt projektek

KEHOP-4.1.0 - Élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetének javítása, a természetvédelmi kezelés és bemutatás infrastruktúrájának fejlesztése

KEHOP-4.2.0 A Természetvédelmi Őrszolgálat és monitorozó rendszer fejlesztése

KEHOP-5.2.10 Költségvetési szervek pályázatos épületenergetikai fejlesztései

TOP-1.2.1-16 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

TOP-1.3.1-16 Gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés

TOP-2.1.2-16 Zöld város kialakítása

TOP-2.1.3-16 Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések

TOP-3.2.1-16 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése

VP3-5.1.1.1-16 Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházások támogatása

VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások

VP4-4.4.2.2-16 Vízügyi célú nem termelő beruházások: vízügyi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése

VP4-4.4.2.1-16 Vízügyi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése

VP3-16.1.1-4.1.5-4.2.1-4.2.2-8.1.1-8.2.1-8.3.1-8.5.1-8.5.2-8.6.1-17 Innovációs operatív csoportok létrehozása és az innovatív projekt megvalósításához szükséges beruházás támogatása

VP3-16.4.1-17 Együttműködések támogatása a REL és a helyi piacok kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért

VP3-5.1.1.2-17 Jégesőkáros megelőzésére szolgáló beruházás

VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködései

VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

VP6-7.2.1-7.4.1.3-17 Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztése, közétkeztetés fejlesztése

VP6-7.2.1.4-17 Tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátás, valamint szennyvízkezelési fejlesztései

VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása

VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

Bővebb információt a www.palyazat.gov.hu alatt talál.

„Zöld” pályázati lehetőségek

Pályázó országok
a Duna-régióban:

Közvetlen brüsszeli források

A **kisvállalkozásokban rejlő lehetőségek jobb kihasználása a klímaváltozás hatásainak kivédése, a környezetvédelem, az erőforrásfelhasználás hatékonyságának növelése, valamint a nyersanyagok témakörökben**

Horizon 2020 - Industrial Leadership

Háromfázisú pályázati forrás, mely azokat a kis- és középvállalkozásokat támogatja, melyek a klímavédelmi intézkedések, a környezetvédelem, az erőforrások hatékony felhasználása, valamint a nyersanyag-felhasználás területén öko-innovációt valósítanak meg.

A pályázati felhívás lehetőséget teremt valamilyen olyan kis- és középvállalkozás számára, amely a klímavédelmi intézkedések, környezetvédelem, az erőforrások hatékony felhasználása, nyersanyag-felhasználás területén öko-innováció megvalósítását tervezi. A megvalósítani kívánt öko-innováció bármely területre kiterjedhet, ide értve - de nem kötelező jelleggel - a 2016-2017-es stratégiai prioritások bármely célterületét: rendszerszerű öko-innováció, körkörös gazdaság (circular economy), természet-alapú megoldások, klímavédelmi szolgáltatások,

fenntartható nyersanyagellátás, a GEOSS (Global Earth Observation System of Systems) földmegfigyelési adatbázis adatainak felhasználása, a fenntartható fejlődést szolgáló kulturális örökség, illetve a víz témaköre.

A pályázat keretében támogatható a fenti témakörökhöz kapcsolódó bármely ígéretes termék, folyamatfejlesztés, szolgáltatás, üzleti modell létrehozása, elsősorban amely gazdasági- és tudományágakon átívelő hatással bír, akár vállalkozói (B2B), akár végfelhasználói (B2C) viszonylatban hasznosítják a kereskedelemben.

Végrehajtó ügynökség:

KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EASME)

Pályázati azonosító: SMEInst-11-2016-2017

Beadási határidő: 2017.11.08.

Keretösszeg: 52 500 000 EUR

Támogatási forma: Vissza nem térítendő

Támogatási intenzitás: 70%

Kedvezményezett: Mikro-, kis- és középvállalkozás

Konzorciumi előírás: Kis- és közepes vállalkozások vagy ezek konzorciuma.

LIFE Éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás

A LIFE Program pályázatot hirdet a következő témakörben: az éghajlati kérdésekkel kapcsolatos tudatosságnövelés előmozdítása, a kommunikáció, az irányítás és az információterjesztés támogatása, valamint sikeres gyakorlatokkal kapcsolatos tudás megosztásának megkönnyítése.

Az éghajlati kérdésekkel kapcsolatos tudatosságnövelés előmozdítása, a kommunikáció, az irányítás és az információterjesztés támogatása, valamint sikeres gyakorlatokkal kapcsolatos tudás megosztásának megkönnyítése.

Végrehajtó ügynökség: KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EASME)

Beadási határidő: 2017. 09. 07. 16:00 óra brüsszeli idő szerint

Keretösszeg: 2014-2017: 864 163 750 EUR

Támogatási forma: Vissza nem térítendő

Támogatási intenzitás: max. 60%

Kedvezményezett: Közjogi szervezet (public body); magán kereskedelmi szervezet; magán nem-kereskedelmi szervezet (NGO-kat is beleértve). Konzorciumi előírás: Nem kötelező.

„Zöld” pályázati lehetőségek

Pályázó országok
a Duna-régióban:

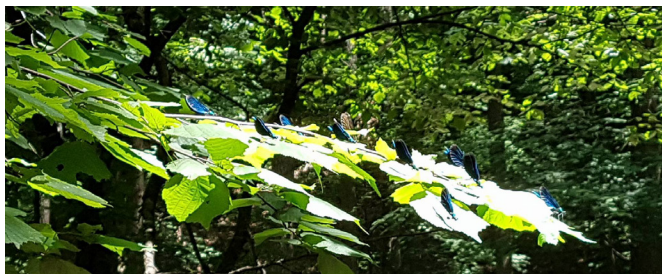
Közvetlen brüsszeli források

LIFE Technikai Segítségnyújtás projekt

A LIFE Program pályázatot hirdet konzorciumok számára a következő témában: „Technikai Segítségnyújtás” projektek, melyek egy később beadandó Integrált Projekt (IP) kidolgozásához biztosítanak segítséget.

Végrehajtó ügynökség:

KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EASME)
Határidő: 2017. 09. 07. 16:00 óra brüsszeli idő szerint
Keretösszeg: 800.000 EUR környezetvédelmi és 160.000 EUR éghajlat-politikai projektek esetében
Támogatási forma: Vissza nem térítendő
Támogatási intenzitás: 60%
Kedvezményezett: Közjogi szervezet (public body); magán kereskedelmi szervezet; magán nem-kereskedelmi szervezet (NGO-kat is beleértve).

LIFE Klímaváltozás mérséklése

A LIFE Program pályázatot hirdet a következő témakörben: az éghajlatváltozás mérséklésével kapcsolatos uniós szakpolitika és jogszabályok végrehajtásának és fejlesztésének elősegítése.

Végrehajtó ügynökség:

KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EASME)
Határidő: 2017. 09. 07. 16:00 óra brüsszeli idő szerint
Keretösszeg: 2014-2017: 864 163 750 EUR
Támogatási forma: Vissza nem térítendő
Támogatási intenzitás: max. 60%
Kedvezményezett: Közjogi szervezet (public body); magán kereskedelmi szervezet; magán nem-kereskedelmi szervezet (NGO-kat is beleértve).
Konzorciumi előírás: Nem kötelező.

LIFE Éghajlat-politikai integrált projektek

A LIFE Program pályázatot hirdet konzorciumok számára a következő témakörben: integrált projektek, melyek regionális, multi regionális, nemzeti, nemzetek közötti területeken hajtanak végre környezeti vagy klímaváltozással kapcsolatos terveket vagy stratégiákat, melyeket a megfelelő uniós környezeti vagy klímaváltozási jogszabályok írnak elő, elsősorban a természet, víz, hulladék, levegő, valamint a klímaváltozás csökkentése és alkalmazkodás terén. Biztosítják az érintettek bevonását, és segítik a koordinációt és a mozgósítást legalább egy másik releváns uniós, nemzeti, vagy magán támogatási forrással.

Végrehajtó ügynökség:

KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EASME)
Határidő: 2017. 09. 26. 16:00 óra brüsszeli idő szerint I. fázis (2018. II. fázis)
Keretösszeg: 16 000 000 EUR
Támogatási forma: Vissza nem térítendő
Támogatási intenzitás: max. 60%
Kedvezményezett: Közjogi szervezet (public body); magán kereskedelmi szervezet; magán nem-kereskedelmi szervezet (NGO-kat is beleértve).

LAKOSSÁGI FEJLESZTÉSEKRE IS PÁLYÁZHATUNK

Otthon Melege Program

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a lakosság részére energiahatékonyság növelését, a meglévő lakóingatlanokban lévő lakások szén-dioxid-kibocsátás csökkentését eredményező, fűtőkorszerűsítésre irányuló, költséghatékony beruházások támogatására vonatkozó pályázati kiírást tett közzé. A legújabb alprogram célja a lakóépületekben illetve társasházi lakásokban található **gázkazánok és gázkonvektorok cseréjének támogatása**. A fűtőberendezések cseréje mellett a meglévő fűtési rendszer korszerűsítéséhez, a ra-

diátorok cseréjéhez és a kivitelezéshez kapcsolódó járulékos munkálatokhoz – mint például kéményátépítés – igényelhető maximum 40 százalékos támogatási intenzitás mellett maximum 700.000 forint összegű vissza nem térítendő támogatás. Az alprogram meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló keretösszeg hárommilliárd-ötszázmillió forint.

2017. június 6-án 8 óráig gázkazánok beépítésére lehet elektronikus úton, a pályázati portálon keresztül támogatási kérelmeket benyújtani, míg

a gázkonvektorok cseréjéhez várhatóan 2017 júliustól lesz lehetőség vissza nem térítendő támogatást igényelni ügyfélkapus regisztrációval rendelkező magánszemélyeknek, a rendelkezésre álló források kimerüléséig.

A tárca az Otthon Melege Program alprogramjainak tervezése során arra törekszik, hogy az ország teljes területén, a lakosság lehető legszélesebb körének legyen lehetősége pályázatot benyújtani.

A kormány kiemelt célja, hogy a családok megerősödjének, és előre léphessenek. Ezt kívánja

elősegíteni a családi adórendszerrel, az otthontermelési programmal, az adócsökkentésekkel és a foglalkoztatási programokkal. Ezt a célt szolgálja az Otthon Melege Program is, amelynek köszönhetően a háztartások energiateljesítménye érezhető mértékben csökken. A 2014-ben elindított Otthon Melege Program eddig közel 120 ezer háztartás energetikai korszerűsítését tette lehetővé mintegy 23 milliárd forintnyi támogatással.

A Pályázati Felhívás, a Pályázati Útmutató és annak mellékletei elérhetőek a www.futeskorszerusites2017.nfsi.hu pályázati portálon.

Növelje lakásának, házának energiahatékonyságát, telepítsen megújuló energiaforrást 0%-os hitellel!

A Széchenyi 2020 keretében meghirdetett és az MFB által kezelt **Hitelprogram** célja a lakossági szektor **épületenergetikai beruházásaihoz szükséges forrás rendelkezésre bocsátása a lakóépületek energiahatékonyságának, valamint a lakóépületekhez kapcsolódó megújuló energiaforrás alkalmazásának növelése érdekében.**

Hitelprogramok keretösszege a GINOP-8.4.1/A-17 Lakóépületek energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználásának növelését célzó hitel esetében 105,2

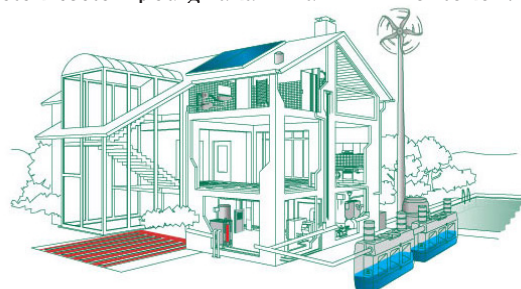
milliárd forint és a VEKOP-5.2.1-17 Lakóépületek energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználásának növelését célzó hitel esetében 9,41 milliárd forint.

Magánszemélyek, társasházak, és lakásszövetkezetek igényelhetik, minimum 10%-os önerővel, többek között fűtési rendszerek korszerűsítésére, szigetelésre, nyílászárók cseréjére, valamint megújuló energiaforrások, vagyis napelemek, napkollektorok, hőszivattyúk, vagy korszerű faelgázosító berendezések beépítésére.

A visszatérítendő hitelesség minimuma 500.000 Ft, maximuma magánszemélyek esetén 10 millió, társasházak és lakásszövetkezetek esetén pedig laká-

sonként 7 millió forint. A hitel futamideje maximum 20 év lehet.

A hitel 2017. április 24-től igényelhető országsszerte az MFB Pontokon.

További információ és előzetes hiteligenylés jogosultsági vizsgálat:

<https://lhr.mfbpont.hu/>

<https://www.palyazat.gov.hu/ginop-841-a-17-lakpletek-energiathatkonysagnak-s-megjul-energia-felhasznal-snak-nvelst-clz-hitel>

J Á T É K

Napi száz kilométert utazom a munkahelyemig, de kapok céges kocsit.

A bicskámát az apámtól örököltem, remélem az unokám is megbecsüli majd.

Helyben dolgozom, nem kell sehová utaznom.

A mobiltelefonomat évente, a laptopomat két évente cserélem.

A főnököm állandóan idegesít, nem veszi észre milyen sokat dolgozok.

Gyorsétteremben szoktam enni. Minőségi ételhez csak ritkán jutok hozzá, mert nincs időm főzni.

A magam ura vagyok. Jó látni a munkám gyümölcsét.

Sokat tudok a munkáról és sok mindenre meg is tanított.

Sokat tanultam, hogy legyen munkám.

Azt eszem, amit megtermelek. A feleségem jól főz.

A házam vasbetonból, égetett agyagból és műanyagokból épült, lefogadom, hogy 500 évig állni fog.

A házam ökológiai lábnyoma szinte nulla, minden anyaga helyi, nem marad utána hulladék.

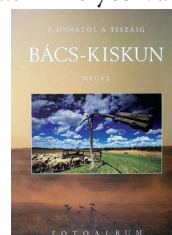
KLÍMA JÁTÉK

Az interaktív klímasátorban már bemutatott játékra hívjuk a lap hasábjain olvasóinkat! Kössék össze a gazdálkodó és a menedzser gondolatait, szavait, annak megfelelően, vajon melyikük életéről szólnak! A megfejtéseket, kinyomtatva és postára adva tudják eljuttatni a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat, 6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 3. címre. A borítékra kérjük felírni: *Klímajáték Megyeháza*. A helyes válaszadók között öt darab Bács-Kiskun megyei fotóalbumot sorsolunk ki.

Név:

Cím:

További információ: www.bacskiskun.hu • klima@bacskiskun.hu

BÁCS-KISKUN MEGYEI
KLÍMAPROGRAM